Фінальна регіональна конференція “Спільні дії країн Східного партнерства в адаптації до кліматичних змін”

М. В. Ваколюк

ДУ “Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі, Інституту геологічних наук НАН України”, Київ, Україна

Протягом 2013-2014 років в Україні здійснювався міжнародний проект “Climate Forum East”(www.climateforumeast.org). Проект відбувався за підтримки Європейського Союзу (EU), Австрійського агентства з розвитку (ADA), Австрійського червоного хреста (ARC) та Всесвітнього фонду дикої природи (WWF). Загальну координацію проекту здійснювали представники Австрійського червоного хреста. Проект об’єднав дослідників з Арменії, Азербайджану, Грузії, Білорусії, України та Молдови над вивченням проблем зміни клімату на території цих країн, оцінки вразливості та розробленні рекомендаційних адаптаційних заходів до змін клімату.

Український авторський колектив: О. Шевченко, О. Власюк, І. Ставчук, М. Ваколюк, О. Ільяш, А.Рожковою, зробили дослідження, результати якого ввійшли у публікацію “Оцінка вразливості до зміни клімату: Україна”(http://climategroup.org.ua/wp-content/uploads/2014/07/ukraine_cc_vulnerability.pdf). 8–9 жовтня 2014 року у Мінську (Республіка Білорусь) в готельному комплексі “Планета” відбувся фінальний з’їзд учасників міжнародного проекту “Climate Forum East”, в якому країнами–учасниками проекту відбулося обговорення результатів участі у проекті. Фінальний регіональний двохденний з’їзд “Спільні дії країн Східного партнерства в адаптації до кліматичних змін” був організований Білоруською організацією Червоного хреста, та відбувався у форматі конференції із пленарними виступами, що супроводжувалися презентаціями та секційними роботами в групах.

На відвіданих мною секціях “CSO робота в напрямку адаптації до кліматичних змін в Білорусії, Молдові та Україні”, “Створення Форуму кліматичних експертів Східного партнерства” та “Пропагування фондів на адаптацію до змін клімату: індикативні системи страхування” піднімалися питання, впливу зміни клімату на екосистеми Молдови, Білорусії та майбутніх заходів з адаптації до кліматичних змін. Українська доповідь була присвячена оцінці вразливості до кліматичних змін у містах України та результатам вже проведених оцінок. Крім того українська сторона відзвітувалася за заходи та інформаційні компанії, які відбулися протягом 2-х річного проекту.

Оскільки на конференції піднімалися питання прогнозу клімату у майбутньому, то згідно інформації, озвученої експертом з питань клімату Національного екологічного центру України (НЕЦУ) Іриною Ставчук, протягом презентації на тему “Огляд міжнародних переговорів зі зміни клімату”, світ повинен докласти великих зусиль для недопущення зростання середньорічної температури повітря вище рівня 2°C, що в свою чергу вимагає скорочення світових викидів парникових газів до 2050 року на рівень 50% від 2010 року.

Презентація Андрея Краньяца (Andrej Kranjc) — координатора Словенії по IPCC “Спільні дії з адаптації до зміни клімату в країнах Східного Партнерства”, була присвячена п’ятому звіту IPCC (AR 5) та результатам робіт 3-х робочих груп експертів та науковців. Зокрема, було наголошено на наступних висновках та прогнозних оцінках експертів:

- атмосферні концентрації парникових газів CO_2, CH_4, N_2O, збільшилися з 1750 р. в результаті діяльності людини;
- в 2011 р. концентрація парникових газів CO_2, CH_4, N_2O складала 391 ppm, 1803 ppb та 324 ppb і перевищувала допромисловий рівень приблизно на 40, 150 та 20% відповідно;
- річні викиди CO_2, пов’язані із спалюванням викопного палива та виробництвом цементу, склали в середньому 8,3 [7,6–9,0] ГтС рік* в 2002–2011 рр. (висока ступінь вірогідності) і 9,5 [8,7–10,3] ГтС рік-1 в 2011 р., тобто були на 54 % вище рівня 1990 р.;
- згідно прогнозів (http://www.climatechange-2013.org/images/report/WG1AR5_SPM_brochure_ru.pdf) зміна середньої глобальної приземної температури за період 2016–2035 рр. в порівнянні із 1986–2005 рр. буде, ймовірно, в діапазоні 0,3–0,7°C (середня ступінь вірогідності). В порівнянні із середніми значеннями за 1850–1900 рр. зміна глобальної приземної температури до кінця XXI-го століття ймовірно перевищить 1,5°C згідно прогнозам за сценаріями РТК14.5, РТК6.0 і РТК8.5 (висока ступінь вірогідності);
- за різних сценаріїв прогнозів є вірогідності, що вказують на зміну глобальної приземної температури на 2°C за одними сценаріями, та на 4°C за іншими сценаріями до кінця XXI-го століття (http://www.climatechange2013.org/images/report/WG1AR5_SPM_brochure_ru.pdf).

* РТК — репрезентативні траєкторії концентрацій (прим. авт.)

Детально із результатами прогнозів та звітами можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Міжурядової групи експертів по зміні клімату — http://www.ipcc.ch/.

Хочу відзначити, що завдяки тому, що на заході зібралися висококваліфіковані фахівці зі сфери кліматичних змін, зокрема с. н. с. УкрНДГМІ Світлана Краковська, яка представляла Україну на з'їзді Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату, на зустрічі присвяченій підготовці "Резюме для політиків", обговорення питань з кліматичних змін, міжнародних екологічних переговорів, кліматичної політики, експертних оцінок продовжувалося й після закінчення заходів організованих Білоруською організацією Червоного хреста.

Нагадаю, що 2-й період зобов'язань за Кіотським протоколом завершується у 2020 році. Країнами, які взяли на себе зобов'язання по зменшенню викидів є 27 країн ЄС, Норвегія, Швейцарія, Ісландія, Ліхтенштейн, Монако, Австралія, Україна, Білорусія та Казахстан (http://www.ecoinvest.com.ua/uk/content/peregovori-u-dosi-narodili-slabki-klimatichni-domovlenosti). Їх частка в світових викидах парникових газів становить близько 15%. У 2-му періоді зобов'язань за Кіотським протоколом, брати зобов'язання по скороченню викидів відмовилися Росія, Канада, Японія, Нова Зеландія. США, Китай та Індія взагалі не брали на себе зобов'язань по Кіотському протоколу. Нову кліматичну угоду, планують підписати 2015 року.

За результатами переговорів у 2013році в Досі (Катар) Україна взяла зобов'язання скоротити викиди на 20% від рівня 1990 року до 2020 року (https://treaties.un.org/doc/Publication/CN/2012/CN.718.2012-Eng.pdf). Станом на жовтень 2014 року, це зобов'язання не ратифіковане українським урядом (http://unfccc.int/kyoto_protocol/doha_amendment/items/7362.php).

Цього року з 1 по 12 грудня в м. Ліма (Республіка Перу) відбудеться Конференція зі зміни клімату а також 20-та сесія Сторін Кіотського протоколу і 10-та сесія-нарада Сторін Кіотського протоколу. На конференції будуть підніматися питання політики Кіотського протоколу, глобальні цілі з адаптації, джерела фінансування заходів із адаптації, закріплення зобов'язань за країнами.

Сьогодні Державне агентство екологічних інвестицій України, до функцій якого входило виконання вимог Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату та Кіотського протоколу, а також реалізація державної політики у сфері регулювання негативного антропогенного впливу на зміну клімату та адаптації, постановою Кабінету міністрів України №442 від 10 вересня 2014 року "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади" є ліквідованим. Функції ліквідованого агентства екологічних інвестицій перейняло на себе Міністерство екології та природних ресурсів. Міністерство переймає завдання з адаптації до кліматичних змін на території України, та можливо змінить офіційну позицію України, щодо кількості запланованих одиниць викидів парникових газів Україною в другому періоді зобов'язань. В офіційній Позиції неурядових екологічних організацій щодо пост-Кіотської угоди (http://climategroup.org.ua/wp-content/uploads/2007/02/propoz2013.pdf), вказано, що згідно з одним із сценаріїв Україна може скоротити викиди на 58% від рівня 1990 року, у другий період зобов'язань. Тому Україна може взяти на себе амбітніші цілі зі скорочення викидів парникових газів протягом 2-го періоду Кіотського протоколу.